

Сергій ХОПЕРСЬКИЙ,

перший заст. директора Українського центру сприяння іноземному інвестуванню Національного агентства з інвестицій та інновацій

Бібліотечні фонди як специфічний засіб зміни рівня управлінської культури, підвищення конкурентоспроможності сучасного бізнесу і суспільства в цілому

У статті розглядається роль і місце бібліотечних фондів у системі взаємодії суспільства, держави і бізнесу у сфері отримання й поширення знань, функціонування ринку інформаційно-аналітичних послуг.

Бізнес (у розумінні організованих структур матеріального відтворення) у процесі свого розвитку пройшов різні стадії інтелектуального насичення. У тому числі, як суто продуктивні, так і – інформаційні, дедалі більшою мірою пов'язані із соціальними технологіями. Сучасні інформаційні технології, які є основою сучасного бізнесу, можна одночасно розглядати і як технології соціальні, і як виробничі, і як окремий самостійний вид бізнесу. Менеджмент або управління бізнесом – вийшов на рівень необхідності включення в поняття управління бізнесом (виробництвом і всіма видами продуктивних і фінансових сервісів) як складового елементу – **управління знаннями – більш високою формою інтелектуальної діяльності порівняно зі всіма раніше відомими.**

Бібліотечні фонди і бібліотечна справа в класичному її розумінні і вигляді є найбільш розвинутою і освоєною технологією накопичення й систематизації знань, накопичених людством у цілому, конкретним суспільством (формацією), нацією (як носієм певної мови, культури й устрою життя), наукою (як видом усвідомленої людської діяльності та вищою формою колективного пізнання).

Якщо розглядати **бібліотечні фонди** і систему оперування ними як **елемент керування продуктивними силами і засобами виробництва**, якими вони самі і є при розумінні сучасного управління як управління ресурсами, інформацією, повноваженнями, технологіями і знаннями (як вищим елементом інформації й інтелектуальних ресурсів), – **слід відзначити систему вимог** до бібліотечних фондів і їхньої організації. Орієнтація на такі вимоги з погляду **потреб макросуб'єктів управління** (наприклад, бізнесу) дає змогу визначитися в засобах досягнення результатів, удосконалювання управлінських функцій у виробництві.

Систему вимог можна умовно розкласти на декілька груп:

– вимоги універсальності доступу і включення в управлінські процеси, соціальні і виробничі технології (ці вимоги належать і до вдосконалювання наукової діяльності, доступу до актуальних інформаційних ресурсів, їх ефективного використання у сфері науки і наукового інформаційного суспільства);

– вимоги соціально-технологічного характеру (узгодженості організації діяльності Б/Ф із соціальними технологіями);

– вимоги організаційно-технічного характеру (до оптимальної конфігурації, структури продуктів, орієнтованих на сучасного замовника насиченості процесу співробітництва технічними і технологічними засобами);

– вимоги економічного характеру (входження в систему ринкових відносин – підхід і співвідношення/стикування із соціальною і виробничою сферою).

Якщо спиратися на стандартні соціальні функції, то вимоги бізнесу до обслуговування бібліотечними фондами потрібно розбивати на:

- нормативно-правові;
- організаційно-технологічні;
- економічні.

При цьому до соціальних характеристик **включеності/доступу** бібліотечних фондів в економічну діяльність суспільства можна віднести роль бібліотечної справи в освітніх (пізнавальних) процесах у сус-

пільстві, ролі в ньому (конкретної його формації) науки і наукового підходу до соціального (у тому числі промислового) відтворення й управління.

Виробничо-технологічні характеристики бібліотечної справи, як матеріально-технічної складової знань залежать від:

– кваліфікації персоналу, при цьому знання і система їх поповнення, обміну ними, є елементом технології бібліотечної діяльності, керування нею, позиціонування в загальноекономічному і соціальному середовищі, конкуренції в ній;

– технологічного (наукомісткого) забезпечення процесу виробництва інтелектуальної його насиченості і організації виробництва і системи управління;

– соціально-психологічної бази технології організації бібліотечного виробництва, організації виробничо значущих, діяльнісних мотивацій, стимулювання і формування виробничих (управлінських) мікро- і макроколективів;

– методів, місій і стратегій розвитку конкретного (і груп) бізнесу на фоні глобального соціального та економічного прогресу.

Розуміння взаємозв'язку цих аспектів дає змогу зрозуміти природу сучасного управління бібліотечною діяльністю – як управління знаннями. При цьому система бібліотечних фондів і їх організація органічно впишеться в систему засобів виробництва.

У 1996 р. Американська рада продуктивності і якості віднесла до управління знаннями такі види діяльності:

- 1) вироблення загальної стратегії бізнесу;
- 2) поширення передового досвіду;
- 3) навчання персоналу;
- 4) отримання знань про клієнтів;
- 5) управління інтелектуальними ресурсами;
- 6) інновації.

Якщо брати за вихідне це визначення місця знань у діяльності сучасного менеджменту, то його можна трансформувати в роль і місце бібліотечних фондів у розвитку сучасного менеджменту,

природно з поправкою на ступінь залучення Б\Ф до сучасних інформаційних технологій і соціальних технологій.

Як видно з останнього зауваження, найскладнішою і обов'язковою вимогою бізнесу до Б\Ф є:

- максимальний ступінь насичення Б\Ф сучасними інформаційними технологіями;
- максимальний ступінь насичення Б\Ф сучасними соціальними технологіями.

Дві ці вимоги дуже легко піддаються деталізації, якщо дійти до єдиного розуміння взаємодії суспільства, держави і бізнесу у сфері отримання і поширення знань.

Цим самим визначається роль бібліотечних фондів в еволюції сучасної управлінської культури.

Схема функціонування ринку інформаційно-аналітичних послуг

